

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه

دانشکده بهداشت

قالب نگارش طرح درس

عنوان درس: اصول برنامه‌ریزی بهداشتی	مخاطبان: دانشجویان کارشناسی بهداشت عمومی
تعداد واحد: ۲	مدرس: دکتر ستار رضایی
زمان ارائه درس: سه شنبه ۱۰-۸	کلاس: مجازی
مشخص بودن درس پیش‌نیاز: پیش‌نیاز ندارد	

هدف کلی دوره:

- آشنایی دانشجویان با ماهیت، اصول و مراحل مختلف فرآیند برنامه‌ریزی بهداشت در نظام سلامت
- ارتقاء میزان شناخت و توان تحلیل برنامه‌های بهداشتی
- کسب آمادگی لازم برای مشارکت در تدوین برنامه‌های بهداشتی در سطح اول و نیز ارزشیابی تحصیل هزینه - بهره - دهی و هزینه اثربخشی برنامه‌های بهداشتی

هدف کلی جلسه اول: آشنایی دانشجویان با تعاریف و مفاهیم برنامه‌ریزی و برنامه‌ریزی بهداشتی

اهداف ویژه رفتاری جلسه اول:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱- تعریف برنامه‌ریزی و برنامه‌ریزی بهداشتی را بداند.
- ۲-۱- فرآیند برنامه‌ریزی را توضیح دهد.
- ۳-۱- انواع برنامه‌ریزی را بداند.
- ۴-۱- انواع مختلف برنامه‌ریزی را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه دوم: آشنایی دانشجویان با ضرورت و اهمیت برنامه‌ریزی، محاسن و محدودیت‌های برنامه‌ریزی

- ۱-۲- ضرورت و اهمیت برنامه‌ریزی را توضیح دهد.
- ۲-۲- فرآیند خدمت و فرآیند پشتیبان را توضیح دهد.
- ۳-۲- طراحی برنامه‌ریزی بهداشتی و مراحل طراحی را توضیح دهد.
- ۴-۲- محاسن برنامه‌ریزی را بنویسد.
- ۵-۲- محدودیت‌های برنامه‌ریزی را بنویسد.
- ۶-۲- دلایل برنامه‌ریزی را توضیح و طراحی نماید.
- ۷-۲- اثربخشی برنامه‌ریزی را توضیح دهد.
- ۸-۲- کاهش محدودیت‌های برنامه‌ریزی را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه سوم: آشنایی دانشجویان با اهداف و بیشن‌های برنامه‌ریزی

- ۱-۳- اهداف برنامه‌ریزی و بیشن‌های برنامه‌ریزی را توضیح دهد.
- ۲-۳- برنامه‌ریزی استراتژیک را توضیح دهد.
- ۳-۳- مزایای استراتژیک را توضیح دهد.

۳-۴- فراگرد رهیافت استراتژیک را رسم نماید.

۳-۵- سطح‌بندی مدیریت استراتژیک را بنویسد.

۳-۶- تعریف Objectives, Values, Vision, Mission را بداند.

۳-۷- ویژگی‌های اهداف استراتژیک را لیست نماید.

۳-۸- اهداف هشت‌گانه برنامه‌ریزی را بنویسد.

هدف کلی جلسه چهارم: آشنایی دانشجویان با نظام‌های مختلف برنامه‌ریزی، محاسن و محدودیت‌ها

۴-۱- نظام‌های مختلف برنامه‌ریزی را لیست نماید.

۴-۲- برنامه‌ریزی متمرکز و غیرمتمرکز را تعریف و محاسن و معایب هرکدام را لیست نماید.

۴-۳- برنامه‌ریزی سرمایه‌داری را توضیح و محاسن و معایب آن را بنویسد.

۴-۴- برنامه‌ریزی سوسیالیستی را توضیح و محاسن و معایب آن را بنویسد.

۴-۵- برنامه‌ریزی مختلط را توضیح و محاسن و معایب آن را بنویسد.

هدف کلی جلسه پنجم: آشنایی دانشجو با سطوح برنامه‌ریزی (ناحیه‌ای، منطقه‌ای و ملی)

۵-۱- برنامه‌ریزی ناحیه‌ای را توضیح دهد.

۵-۲- یک جدول برنامه‌ریزی ناحیه‌ای را طراحی نماید.

۵-۳- برنامه‌ریزی منطقه‌ای را توضیح دهد.

۵-۴- یک جدول برنامه‌ریزی منطقه‌ای را طراحی نماید.

۵-۵- برنامه‌ریزی ملی را توضیح دهد.

۵-۶- یک جدول برنامه‌ریزی ملی را طراحی نماید.

۵-۷- ارتباط محیط با سازمان و برنامه‌ریزی را طراحی نماید.

هدف کلی جلسه ششم: آشنایی دانشجو با ویژگی‌های یک برنامه‌ریزی مناسب و مطلوب

۶-۲- گام‌های برنامه‌ریزی را لیست نماید و هرگام را کاملاً توضیح و طراحی نماید.

۶-۳- سه مشخصه عمده برنامه‌ریزی را بنویسد.

۶-۴- گام‌های مهم در مسیر برنامه‌ریزی موفق را بنویسد.

هدف کلی جلسه هفتم: آشنایی با دانشجو با سلسله مراتب برنامه‌ها

۷-۱- سلسله مراتب برنامه‌ها را لیست نماید.

۷-۲- انواع روش‌های برنامه‌ریزی در سازمان را بنویسد.

۷-۳- برنامه‌ریزی تاکتیکی را توضیح دهد.

۷-۴- تفاوت برنامه‌ریزی استراتژیک و درازمدت را بنویسد.

۷-۵- تفاوت برنامه استراتژیک با برنامه جامع، بلند مدت و عملیاتی را بنویسد.

۷-۶- تعاریف استراتژی، سیاست‌ها، مقررات، رویه‌ها، روش‌ها را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه هشتم: آشنایی دانشجو با مراحل مختلف برنامه‌ریزی بهداشتی و برآورد وضعیت و شناخت و

تحلیل وضع موجود

۹-۱- مراحل مختلف برنامه‌ریزی را لیست نماید.

۲-۹- چرخه برنامه‌ریزی را ترسیم نماید.
۳-۹- هرکدام از مراحل مختلف برنامه‌ریزی را تعریف و طراحی نماید.
۴-۹- اطلاعات جمعیت‌شناسی، اپیدمیولوژیک، اقتصادی و ارزیابی هزینه واقعی ارائه هرنوع فعالیت را شناسایی و توضیح دهد.

۵-۹- مشکلات بهداشتی را شناسایی و برنامه‌ریزی نماید.
۶-۹- رابطه بین برنامه‌ریزی و شناخت محیط را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه نهم (ادامه جلسه هشتم): آشنایی دانشجویان با مراحل مختلف برنامه‌ریزی بهداشتی و برآورد وضعیت و شناخت و تحلیل وضع موجود

۱-۹- مراحل مختلف برنامه‌ریزی را لیست نماید.
۲-۹- چرخه برنامه‌ریزی را ترسیم نماید.
۳-۹- هرکدام از مراحل مختلف برنامه‌ریزی را تعریف و طراحی نماید.
۴-۹- اطلاعات جمعیت‌شناسی، اپیدمیولوژیک، اقتصادی و ارزیابی هزینه واقعی ارائه هرنوع فعالیت را شناسایی و توضیح دهد.

۵-۹- مشکلات بهداشتی را شناسایی و برنامه‌ریزی نماید.
۶-۹- رابطه بین برنامه‌ریزی و شناخت محیط را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه دهم: آشنایی دانشجویان با تعیین اهداف، نیازها و اولویتهای برنامه‌ریزی

۱-۱۰- هدف نهایی aim, objective, goal و .... را توضیح دهد.
۲-۱۰- اهداف بینابینی را شناسایی توضیح دهد.
۳-۱۰- ویژگی‌های اهداف اختصاصی و نهایی و .... را توضیح دهد.
۴-۱۰- Smart P را توضیح دهد.
۵-۱۰- اصول تعیین اهداف در برنامه‌ریزی عملیاتی را لیست نماید.
۶-۱۰- قادر باشد جدول اولویت‌بندی و انتخاب اهداف را تکمیل نماید.
۷-۱۰- روش بارش افکار را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه یازدهم: آشنایی دانشجویان با تعیین راهها و وسایل و ابزار و انتخاب بدیل و راهکار مناسب و مؤثر برنامه‌ریزی

۱-۱۱- روش رأی‌گیری متعدد را توضیح دهد.
۲-۱۱- روش گروه اسمی را توضیح دهد.
۳-۱۱- تعیین راهکارها و انتخاب فعالیت‌ها را توضیح دهد و لیست نماید.
۴-۱۱- شبکه علیت برنامه‌ریزی را طراحی نماید.
۵-۱۱- روش ماتریکس تصمیم‌گیری را توضیح دهد.
۶-۱۱- ماتریکس انتخاب را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه دوازدهم: آشنایی دانشجویان با ارزیابی روشها و تکنیکهای برنامه‌ریزی

۱-۱۲- تکنیک‌های برنامه‌ریزی عملیاتی را توضیح دهد.

۲-۱۲- روش‌های برنامه‌ریزی تصویر را نام ببرد.

۳-۱۲- روش‌های شبکه‌ای را توضیح دهد.

۴-۱۲- روش PERT را توضیح دهد و قادر به طراحی آن باشد.

۵-۱۲- روش CPM را توضیح دهد و قادر به طراحی آن باشد.

۶-۱۲- ایرادات و مزایای هر کدام از روش‌ها را توضیح دهد.

۷-۱۲- روش برآورد زمان را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه سیزدهم: آشنایی دانشجویان با تنظیم برنامه تفصیلی و عملیاتی برنامه‌ریزی

۱-۱۳- برنامه‌ریزی عملیاتی و تفصیلی را توضیح دهد.

۲-۱۳- جدول فعالیت‌های تفصیلی را رسم و تکمیل نماید.

۳-۱۳- نکاتی که در برنامه تفصیلی باید رعایت شود را توضیح دهد.

۴-۱۳- مشخصات برنامه‌ریزی جامع را بنویسد.

هدف کلی جلسه چهاردهم: آشنایی دانشجویان با تعیین توالی فعالیتها و زمان‌بندی اجرای برنامه

۱-۱۴- جدول گانت را توضیح دهد و قادر به رسم آن باشد.

۲-۱۴- جدول ماتریس تصمیم‌گیری را توضیح و قادر به رسم آن باشد.

۳-۱۴- ماتریس انتخاب را توضیح و توالی فعالیتها را بنویسد.

۴-۱۴- جدول زمان‌بندی اجرای برنامه Time Table را توضیح و قادر به رسم آن باشد.

هدف کلی جلسه پانزدهم: آشنایی دانشجویان با بیان کمی برنامه‌ها، تخصیص منابع و بودجه

۱-۱۵- بودجه را به عنوان یکی از ابزارهای مهم کنترل توضیح دهد.

۲-۱۵- بودجه‌ریزی عملیاتی را توضیح دهد.

۳-۱۵- بودجه‌ریزی و قیمت تمام شده و اهداف روش قیمت تمام شده را توضیح دهد.

۴-۱۵- نحوه و روش محاسبه قیمت تمام شده را بداند.

۵-۱۵- ماتریس سود، تحلیل نقطه سر به سر و درخت تصمیم را تعریف و قادر به طراحی آن باشد.

هدف کلی جلسه شانزدهم: آشنایی دانشجویان با پیشرفت کار، پایش و کنترل

۱-۱۶- تعاریف Evaluation & Control را بداند.

۲-۱۶- تعریف برنامه‌ریزی و کنترل را بداند.

۳-۱۶- اهداف برنامه‌ریزی و کنترل را بداند.

۴-۱۶- تعاریف پایش، کنترل و نظارت را بداند.

۵-۱۶- جریان پیشرفت کار و اقدامات اصلاحی برای سه نوع کنترل را توضیح دهند.

۶-۱۶- پایش و ارزشیابی بر اساس مدل زنجیره‌ای را طراحی نماید.

۱۰-۱۷- ویژگی‌های ارزشیابی کارآمد را بنویسد.

منابع:

- اصول برنامه‌ریزی بهداشتی، ترجمه دکتر فرید عبادی فرد آذر
- مدیریت و برنامه‌ریزی بهداشت و درمان ، دکتر سعید آصفزاده – برنامه‌ریزی استراتژیک دکتر سیدجمال‌الدین طیبی، دکتر محمدرضا ملکی
- رسانه‌های کمک آموزشی:
- Power Point و به صورت مجازی

جدول زمانبندی درس

روز و ساعت جلسه: سه شنبه ۱۰-۸

جلسه	موضوع هر جلسه	مدرس	روش تدریس	وسیله کمک آموزشی
۱	تعاریف و مفاهیم برنامه‌ریزی و برنامه‌ریزی بهداشتی	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۲	ضرورت و اهمیت برنامه‌ریزی، محاسن و محدودیتها	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۳	اهداف و بینش‌های برنامه‌ریزی	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۴	نظام‌های مختلف برنامه‌ریزی، محاسن و محدودیتها	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۵	سطوح برنامه‌ریزی	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۶	ویژگی‌های برنامه‌ریزی مناسب و مطلوب	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۷	سلسله مراتب برنامه‌ها، برنامه استراتژیک	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۸	مراحل مختلف برنامه‌ریزی بهداشتی، وضعیت شناخت و تحلیل وضع موجود	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۹	مراحل مختلف برنامه‌ریزی بهداشتی، وضعیت شناخت و تحلیل وضع موجود (ادامه جلسه قبل)	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۱۰	تعیین اهداف، نیازها و اولویتهای برنامه‌ریزی	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۱۱	تعیین راهها و وسایل و ابزار و انتخاب بدیل و راهکار مناسب و مؤثر برنامه‌ریزی	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۱۲	ارزیابی روش‌ها و تکنیکهای برنامه‌ریزی	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۱۳	تنظیم برنامه تفصیلی و عملیاتی برنامه‌ریزی	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۱۴	تعیین توالی فعالیتها و زمان-بندی اجرای برنامه	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۱۵	بیان کمی برنامه‌ها، تخصیص منابع و بودجه	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint
۱۶	پایش و کنترل و پیشرفت کار برنامه‌ریزی	دکتر ستار رضایی	مجازی	PowerPoint